

СРПСКА АКАДЕМИЈА ОБРАЗОВАЊА

ЖИВОТ И ДЕЛО
БОРЂА М. БУРИЋА
(Поводом осамдесетогодишњице живота)

Београд, 2017.

|Живот и дело академика Ђорђа М. Ђурића

Издавач

Српска академија образовања, Београд

За издавача

Академик Никола Поткоњак

Дизајн корица

Мр Горан Вилотијевић

Компјутерски слог

Ангелина Страхињић

Штампа

Тампограф, Нови Сад

Садржај

Академик Драгомир Пантић: Научни допринос Ђорђа М. Ђурића у психологији и образовању.....	5
Академик Драган Коковић: Истакнути социјални психолог образовања.....	8
Биографија Ђорђа М. Ђурића	10
Објављене биографије у лексиконима	19
Из породичног албума фотографија.....	20
Библиографија радова.....	21
I. Књиге (монографије, студије, уџбеници, поглавља у књигама).....	21
II Приређене монографије и студије	23
III. Приручници	24
IV Чланци и расправе.....	25
V Научноистраживачки пројекти	36
VI Рецензије, прикази књига и научних скупова	38
VII Преводи.....	41
VIII Изводи из реферата, рецензија и приказа значајнијих радова.....	42

Академик Драгомир Пантић¹

Научни допринос Ђорђа М. Ђурића у психологији и образовању

Професор др Ђорђе М. Ђурић (1936), редовни члан Српске академије образовања, припада малом броју најистакнутијих социјалних психолога у Србији. Он је дао значајне доприносе и у образовању, као и у другим научним областима: у педагошкој и развојној психологији, у психологији спорта и у интердисциплинарним и мултидисциплинарним истраживањима у друштвеним наукама уопште. Из његове дуге и богате научне и наставне каријере издвајамо само нека најзначајнија достигнућа, имајући у виду бројност, разгранатост и дубину његових доприноса као научника, професора и практичног делатника у релевантним областима ангажовања, које га красе током више од пет деценија рада.

Професор Ђурић је дипломирао 1961. године на Одељењу за психологију Филозофског факултета Универзитета у Београду пред, у оно време, најкомпетентнијом комисијом, коју су чинили: академик САНУ Борислав Стевановић, професор педагошке и развојне психологије (награду за научни допринос у психологији Друштва психолога Србије која носи име овог истакнутог психолога добио је проф. Ђурић за 1980. годину); др Никола Рот, професор социјалне психологије, ранији декан Филозофског факултета, ментор магистарске и докторске дисертације проф. Ђурића; др Баја Бајић, професор опште психологије, који је докторирао на Сорбони у Паризу и значајно доприносио образовању наших психолога током читавог радног века.

¹ *Др Драгомир Пантић*, научни саветник, члан Академије социјалних наука Русије, директор Института друштвених наука Универзитета у Београду (1988- 2002).

У већини социјалнопсихолошких истраживања, проф. Ђурић бави се темама етничке перцепције, стереотипа, предрасуда, структуром националних ставова код деце и родитеља у насељима Војводине која се разликују у погледу националног састава становништва, од хомогених до максимално хетерогених. У радovima у овој научно и друштвено изузетно значајној области истраживања (и даље актуелној у свету имајући у виду конфликте те врсте који персистирају), проф. Ђурић користи оригиналне методе и технике испитивања. Поред продубљеног психолошког приступа, он у многим радovima укључује сазнања других наука (педагогије, историје, етнологије и социологије), вешто их комбинујући у јединствену целину. Проф. Ђурић проналази продуктивни баланс између теоријских, методолошких и емпиријских достигнућа, што му је омогућило да открије закономерне тенденције у областима свога рада. На пример, о природи и процесима формирања социјалних ставова, доминантној улози емоционалне компоненте у селекцији садржаја свести и понашања младих у њиховом формативном периоду развоја, факторима настанка и одржавања ставова, посебно о улози срединских чинилаца, као и о сличностима и разликама ставова младих и њихових родитеља. Његови налази истраживања нису битни само за науку, већ и за праксу међунационалних односа, толеранцију, интеграцију и мултикултурализам у национално мешовитим миљеима. Из целине његовог опуса видљиво је да проф. Ђурић тежи ка синтези сазнања проистеклих из теоријских извора и емпиријских истраживања и њиховој примени у образовању и широком кругу практичних делатности.

Импозантна је продуктивност проф. Ђурића, разноврсност и високи квалитет његових радова објављених у посебним књигама (самостално десетак, исто толико коауторских), у часописима (у *Педагошкој стварности*, али и у другој угледној периодици: у *Психологији*, *Педагогији*, *Зборнику за друштвене науке Матице српске*, *Норми* – часопису који је покренуо на Учитељском факултету у Сомбору), као и у другим публикацијама. Вредно је напоменути да је проф. Ђурић писао и о сомборском ђаку и професору Павлу Паји Радосављевићу, који је наставио каријеру на Универзитету Колумбија у Њујорку, одржавао пријатељске односе са Пупином и Теслом и био по научном доприносу у психологији познатији у САД него у Србији.

Проф. Ђурић је суделовао у 17 научноистраживачких пројеката, често као руководилац. Написао је преко 40 рецензија и приказа радова наших аутора. Радове је саопштавао на многим научним скуповима у земљи, на пример на традиционалним саборима Друштва психолога Србије (шест пута), на конгресима психолога Југославије (шест пута), на конгресима и симпозијума педагошких удружења (пет пута), на конгресима и симпозијума посвећеним физичкој култури (четири пута) итд. Учествовао је такође и на десетак међународних конгреса у свету и то: у Канади (Едмонтон, Монреал), у ЕУ (Амстердам, Париз, Милано, Салцбург, Есен, итд.), у Русији (Москва). Међу 12 радова на страним језицима, преовлађују они на француском језику. Аутор је бројних уџбеника и приручника а приредио је и седам монографија. Задивљујућа је ширина његових професионалних интересовања. Између осталог, бавио се чиниоцима успешног учења, психологијом образовања наставника, иновацијама у образовању, теоријама учења, психологијом личности, културним идентитетом деце миграната, ефектима двојезичне наставе, професионалном оријентацијом, вредносним оријентацијама студената и квалитативном анализом садржаја програма политичких партија, психолошком подршком даровитима, психологијом спорта, психолошким ефектима систематског физичког васпитања, интересовањима младих, итд.

Упркос заузетости педагошким радом, као и реализацијом научних пројеката и публиковањем резултата истраживања, проф. Ђурић је био ангажован и у различитим другим стручним и друштвеним улогама: био је уредник неколико часописа и зборника радова, председник Просветног савета Војводине, градски секретар за образовање и културу Новог Сада, југословенски делегат у Управном одбору Центра за истраживање и иновације у образовању (ЦЕРИ-ОЕЦД), шеф катедре за психологију, продекан за науку и декан Учитељског факултета у Сомбору, саветник за наставна питања на Факултету за правне и пословне студије у Новом Саду, члан више експертских група за психологију и образовање.

Током универзитетске каријере усавршавао се у Међународном бироу за образовање (БИЕ) у Женеви, на Универзитету Монреал и Квебек у Монреалу, у Центру за истраживање и иновације у образовању (ЦЕРИ) при ОЕЦД у Паризу.

Академик Драган Коковић

Истакнути социјални психолог образовања

Професор др Ђорђе Ђурић провео је цео радни век у образовању, подручју на које је био дубоко усмерен још од почетка своје каријере. У свакој образовној установи у којој је радио, доприносио је покретању истраживања, објављивању радова и предлагању решавања специфичних питања васпитања и образовања.

Радови проф. Ђурића претежно се односе на област социјалне и педагошке психологије. На ширем простору, посебно се истичу његови радови из подручја социјалне психологије образовања. Ову, код нас непотпуно утемељену област психологије обрадио је целовито у јасно исказан предмет и домен науке. У психолошкој заједници запажено је да велика заслуга за афирмисање ове дисциплине припада малом броју психолога, међу којима је и проф. Ђурић. У бројним теоријски и методолошки добро заснованим истраживањима психолошких основа и чинилаца васпитно-образовног рада, као и ширих системских питања образовања, примењивао је интердисциплинарни и мултидисциплинарни приступ: интегрисањем сазнања социјалне, педагошке и развојне психологије, педагогије и социологије образовања, уважавањем унутрашњих процеса учења и развоја, ширег друштвеног контекста и тенденција развоја образовања на међународном плану. Захваљујући личној и професионалној озбиљности, континуирано је надограђивао своја гледања на васпитање и образовање у један складно уобличен систем. Зато су његова истраживања заокружена, озбиљна и дозрела.

Професор Ђурић је неговао добру и подстицајну сарадњу са колегама и тежио да се сложени проблеми образовања истражују тимски. У том циљу, окупљао је и мотивисао колеге и сараднике, посебно млађе, на учешће у научноистраживачким пројектима, чији је био носилац или сарадник, писао или приређивао монографије, студије, чланке и расправе – самостално или у коауторству, саопшта-

вао радове на бројним научним скуповима у земљи и у иностранству. Обављао је такође значајне научне, стручне и друштвене улоге, те подстицао унапређивање васпитно-образовне делатности.

У широј академској јавности, проф. Ђурић је постао познат истражујући природу и структуру етничких ставова и стереотипа, националну лојалност, социјалну дистанцу, као и утицај родитеља, вршњака, школе и ширег друштвеног окружења на формирање ових феномена код младих. За монографију *Психолошка структура етничких ставова младих* добио је награду за научни допринос у психологији „Др Борислав Стевановић“.

Радови, професионална делатност и оријентација професора Ђурића је својеврсни показатељ колико су важни креативни људи, њихово деловање и понашање. Пишући о повећању креативних потенцијала у образовању, имао је у виду да будућност образовања припада критички отвореном уму који је у функцији еманципације и потребе да се изађе на крај са многим тешким проблемима са којима се савремено образовање суочава. Његово сагледовање образовања у ширем контексту и залагање да окружење као контекст учења и развоја мора да претрпи промене, у ствари је анализа еманципаторског потенцијала образовања. То је у ствари покушај препорода и превредновања изгубљених образовних и васпитних вредности. Утемељење нових вредности, по његовом мишљењу, може се постићи, пре свега, васпитањем и образовањем, без којих не може да израсте ниједна нова интелектуална елита.

Разумети образовање значи схватити његову контекстуалност, сусрет различитих индивидуалних особина и искустава, с једне и образовних садржаја и облика и метода рада, с друге стране. Зато је веза између васпитно-образовног рада и друштвеног амбијента есенцијална. У временима технолошког детерминизма и огољеног редукционизма, насушна је потреба да се образовање схвата целовито: разумети све оно што образовање емитује изнутра, као и сагледати га и кроз спољашњи приступ, дакле у контекстуалној равни.

Професор Ђурић је у том смислу социјални психолог образовања који је као истраживач интегрисао важна теоријска знања психолошких, педагошких и социолошких дисциплина усмерених на образовање и на тој основи предузимао емпиријска истраживања, предлагао и практично проверавао ваљаност појединих системских решења.

Биографија Ђорђа М. Ђурића

Ђорђе М. Ђурић рођен је 12. маја 1936. године у Черевиху, општина Беочин. Основну школу завршио је у родном месту а нижу гимназију у Беочину. Учитељску школу уписао је у Сремским Карловцима 1952. године. У току школовања у учитељској школи, за време летњег распуста, радио је као помоћни васпитач у дечјем летовалишту Црвеног крста „Тестера“ у Фрушкој гори. Тамо је стицао прва педагошка искуства. Петогодишњу учитељску школу завршио је јуна 1957. године.

Студије психологије на Филозофском факултету у Београду уписао је 1957. као стипендиста Извршног већа АПВ. Становао је у Студентском граду и делио собу са студентом из Алжира. То је била и прилика да прати динамику односа наших и страних студената током студирања. Већ тада је констатовао да се ти односи мењају, добрим делом, са повећањем броја страних студената. Касније је у својим истраживањима потврдио да квантитативни однос припадника различитих националности, у појединим војвођанским насељима, утиче на начин њиховог међусобног опажање и на њихове односе. Наиме, у етнички хомогеним срединама и у срединама у којима постоји изразита већина припадника једне а мањина друге националне групе, стереотипи о другој групи су позитивнији него у срединама у којима је приближно једнак број припадника двеју група.

У току прве године студија, повремено је, преко Студентске задруге, обављао разне послове на Београдском сајму и тако обезбеђивао скромни џепарац. Након прве године студија, учествовао је на омладинској радној акцији на изградњи Аутопута „Братство – јединство,“ на деоници код Новог Места у Словенији. После треће и четврте године студија, на конкурс у француском граду Дижону, изабран је за васпитача француских ученика на летовању. То је била прилика да усавршава француски језик и да упозна људе и поједине крајеве Француске. За време краћег боравка у Паризу, посетио је Национални педагошки институт и сусрео се са познатим психологом Роже Галом, чији је рад о упознавању и праћењу развоја ученика прочитао још у Београду. Професор Гал га је упознао са радом Института и са својим истраживањима из педагошке психологије.

Дипломирао је на Групи за психологију Филозофског факултета јуна месеца 1961. године. Чланови комисије били су великани српске психологије: академик САНУ Борислав Стевановић, проф. др Баја Бајић и проф. др Никола Рот. На истом факултету уписао се на магистарске студије из социјалне психологије, које је завршио одбранивши магистарски рад под насловом *Етнички стереотипи ученика на крају основног школовања (1969)*. Ментор је био проф. др Никола Рот. На Филозофском факултету у Београду, одбранио је и докторску дисертацију *Психолошка структура етничких ствова деце и родитеља у различитим националним срединама Војводине (1978)*, такође под менторством проф. др Николе Рота.

У току рада, усавршавао се у Међународном бироу за образовање (ВІЕ) у Женеви (1978), на Универзитету Монреал и Универзитету Квебек у Монреалу (1986. и 1990), те у Центру за истраживање и иновације у образовању (ЦЕРИ-ОЕЦД) у Паризу (1987). Проф. Ђурић говори француски језик, а служи се енглеским језиком.

Пензионисан је 2002. године, али је наставио да ради као саветник за наставна питања, на Факултету за спорт и туризам (2002-2006) и на Факултету за правне и пословне студије др Лазар Вркатић у Новом Саду (2007-2014).

За монографију *Психолошка структура етничких ставова младих*, добио је награду „Др Борислав Стевановић“, за научни допринос развоју психологије у Србији (1980).

Године 2005. изабран је за дописног, а 2007. за редовног члана Српске академије образовања.

Са супругом Златом, живи у Новом Саду од 1962. године. Имају два сина: Миланка, проф. медицинског факултета и Александра, професора музике, снахе Душанку и Симониду и унуке Тамару, Рељу, Ану и Ивану.

*

После завршених студија, Ђорђе Ђурић радио је у Истраживачком одељењу Завода за унапређење општег и стручног образовања АПВ (касније Педагошки завод Војводине), у звању

стручног сарадника за психологију (1961-67). У допунском радном односу, био је први школски психолог Огледне основне школе „Ђорђе Натошевић“ у Новом Саду. Програмска оријентација Завода и практичне потребе да се осмисли, развије и унапреди педагошко-психолошка служба у школама, као и настојање да се томе да лични допринос, одредили су главне задатке рада Ђорђа Ђурића. Преводио је литературу о школској психологији са француског језика, коју је публиковао Центар за усавршавање наставника у Срем. Карловцима, организовао семинаре за истакнуте наставнике огледних школа у Војводини, израдио програм рада школских психолога и педагога (заједно са С. Кркљушем и др М. Паловим, директором Центра), истраживао процесе и васпитно-образовне ефекте двојезичне наставе, националне стереотипе и ставове ученика, родитеља и наставника, био најпре сарадник, а потом руководилац експеримента *Продужено основно образовање у 9. и 10. разреду основне школе*.

На Вишој педагошкој школи (1967-75) и на Педагошкој академији за васпитаче (1976-78), у звању професора више школе, предавао је развојну и педагошку психологију, а у допунском радном односу и на Филозофском факултету у Новом Саду (1972-74). То је био период озбиљног личног увођења у универзитетску наставу и сумирања резултата раније извршених истраживања. Истовремено, припремао је докторску дисертацију и објављивао радове писане на основу извршених истраживања.

На Факултету за физичку културу у Новом Саду, др Ђорђе Ђурић изабран је у звање доцента (1979), а потом у звање ванредног професора (1981) за предмете: развојна и педагошка психологија и психологија спорта. Избором у звање наставника и заснивањем радног односа на овом факултету, створени су услови да прошири примену психологије на физичко васпитање и спорт и да учествује у интердисциплинарном и мултидисциплинарном проучавању физичке културе, као научног подручја и практичне активности у задовољавању важних потреба младих и одраслих. У овом периоду, усмерен је на истраживање утицаја систематског физичког вежбања на неке особине и ставове ученика и студената и на писање монографије на основу извршеног истраживања, затим на објављивање радова о психолошкој заснованости наставног процеса физичког васпитања и спортске активности, о психолошкој припреми спортиста и посебно о социјално-пси-

холошким основама физичке културе и спорта, као наставног предмета на последипломским студијама. Учествовао је у више истраживачких пројеката у подручју физичког васпитања и спорта и саопштавао резултате својих и групних истраживања на научним скуповима у земљи и иностранству. Такође, био је члан редакције *Зборника радова* наставника и сарадника. Као гостујући професор, годину дана предавао је психологију спорта на Факултету за физичко васпитање у Скопљу.

Када је основана студијска група за психологију на Филозофском факултету у Новом Саду, прешао је на рад у ову институцију. Изабран је најпре за ванредног (1983), а потом за редовног професора (1987) за социјалну, развојну и педагошку психологију. У допунском радном односу на Академији уметности у Новом Саду, предавао је педагошку психологију и психологију личности (1980-90). По позиву Филозофског факултета у Скопљу, био је гостујући професор социјалне психологије једну школску годину. У овом периоду рада, на матичном факултету био је носилац пројекта *Психолошки и социокултурни фактори развоја личности у вишекултурном друштву*, учествовао је у организовању научног скупа *Новосадски дани психологије*, те приредио две монографије, под насловом *Личност у вишекултурном друштву (1, 2)*. Исто тако, иницирао је, концепцијски поставио и руководио пројектом о факултетском образовању учитеља, те са сарадницима, написао *Елаборат о високошколском образовању учитеља (1988)*. Овај документ представљао је полазну стручну и научну основу за даљу разраду идеје о високошколском образовању учитеља и за отварање учитељских факултета у Србији. Оснивање учитељских факултета, о чему је писао, држао предавања, те информисао друштвену јавност и просветне раднике преко стручне штампе, значио је велику промену у образовању учитеља.

Значајну подршку оснивању учитељских факултета у Србији пружили су и учесници Међународне конференције о образовању наставника која је одржана у Новом Саду (1988). Овај научни скуп организовали су: Института за педагогију Филозофског факултета у Новом Саду, Просветни савет Војводине, Комисија за сарадњу са ОЕЦД Савезног завода за међународну научну, културно-просветну и техничку сарадњу и Центар за иновације и истраживање у образовању (ЦЕРИ-ОЕЦД, Париз). Конференцији су присуство-

вали 22 стручњака из земаља ОЕЦД и 54 из свих република и покрајина наше земље. Као југословенски члан Управног одбора ЦЕРИ, проф. Ђурић је учествовао у програмском постављању ове конференције, био аутор и коаутор основних југословенских материјала које је ОЕЦД уврстио као документе конференције. Председавао је конференцијом и са сарадницима из Института за педагогију Филозофског факултета у Новом Саду допринео њеном успеху. Након завршетка конференције, приредио је посебну монографију и поднео извештај Управном одбору ЦЕРИ о овом међународном скупу.

Своју наставничку каријеру на универзитету, проф. Ђурић је наставио на Учитељском факултету у Сомбору (1994-2001), у звању редовног професора педагошке и социјалне психологије. У току рада на овој високошколској установи, осим наставе, учествовао је у научноистраживачком раду: израдио је пројекат истраживања *Особине ученика и модели диференциране наставе – чиниоци ефикасности основног образовања*, био је носилац пројекта, те је организовао рад сарадника у спровођењу испитивања, обради резултата и писању извештаја. Коначно, приредио је три монографије о резултатима овог испитивања. Иницирао је публикавање часописа *Норма*, израдио основну концепцију овог научног часописа и прве четири године био главни и одговорни уредник. Упоредо са тим, покренуо је издавачку делатност на Факултету и био уредник бројних уџбеника и приручника.

Обележавању 220. годишњице образовања учитеља у Сомбору (1778-1998) посебно је допринела промоција свечаног броја часописа *Норма*, посвећеног знаменитим професорима и ученицима Учитељске школе у Сомбору. У *Норми* су представљене заслуге и дела великана наше просвете и културе: Аврама Мразовића, Уроша Стефана Несторовића, Ђорђа Натошевића, Николе Вукићевића, Мите Петровића, Павла Паје Радосављевића, Васе Стајића, Војислава Бакића, Мите Нешковића, Јоакима Вујића, Исидоре Секулић, Јована Дучића, Јосифа Маринковића, Петра Коњовића, Ивана Радовића. О овим знаменитим ствараоцима писали су наши познати стручњаци из Сомбора, Новог Сада и Београда.

У закључку о педагошком раду проф. Ђурића треба рећи да је највише изводио наставу из педагошке и социјалне психологије. У зависности од врсте високошколских установа у којима је радио,

предавао је и развојну и психологију личности, социјалну психологију образовања, психологију спорта, социјално-психолошке основе физичке културе и спорта. Ова околност, као и његова лична усмереност ка интеграцији и синтези ширег друштвеног и теоријског сагледавања психолошких појава и процеса, с једне стране и практичне примене резултата психолошких истраживања у образовању и васпитању, с друге, доприносили су интердисциплинарном и мултидисциплинарном образовању студената и усавршавању наставника.

*

Проф. Ђорђе Ђурић је, као аутор или коаутор, објавио је више књига (монографија, студија, уџбеника, поглавља у књигама), приређених монографија, приручника, чланака и расправа, рецензија, приказа књига и научних скупова, превода стручне литературе са француског језика. Оцена значајнијих радова проф. Ђурића дата је у реферату за избор у звање редовног професора универзитета и у приказима и рецензијама (в.стр.42-52).

После избора у звање редовног професора, објавио је нове радове који потврђују научни и практични допринос развоју психолошких истраживања и упознавању психолошке основе образовања и васпитања.

Уопштено посматрајући, и ова дела се могу сврстати у два подручја психологије: област педагошке и област социјалне психологије, уз њихову повезаност и настојање аутора да се две области посматрају теоријски интегрално и практично примењено на образовање и васпитање. Као илустрација овог општег приступа проф. Ђурића, могу да послуже, међу осталим, следеће монографије и уџбеници:

Способности, особине личности и успех ученика (1989); књига која је настала као коауторско дело Р. Квашчева, Ђ. Ђурића и С. Кркљуша и представља једну од ретких монографија која је заснована на теоријама о особинама личности и експерименталној провери успешности ученика у класичној, програмираној и проблемској настави;

Социјална психологија образовања (1997) представља својеврсно интегративно разматрање социјализације као васпитања и образовања, усвајања културе и развоја социјалног и личног идентитета младих;

Психологија и образовање (1997) обухвата садржаје педагошке психологије, анализирани са становишта чинилаца који доприносе успешном учењу и развоју личности ученика (когнитивних, мотивационих, емоционалних, социјалнопсихолошких, метода учења и облика наставе, индивидуалних разлика и менталнохигијенских активности у школи).

Наведене три књиге представљају наставак, као и својеврсну разраду, проширење и емпиријску потврду општег концепта педагошке психологије, чије је научне основе у Србији поставио проф. Борислав Стевановић.

Књига *Појединац у друштвеном окружењу*, написана у коауторству Ђ. М. Ђурића, М. Ј. Францешко и А. Костић, представља увод у социјалну психологију, уз настојање да се студентима психологије, социологије, педагогије и наставницима пружи базична сазнања из социјалне психологије, посебно о важности познавања социјалних чинилаца за развој личности, те за опажање и разумевање социјалног света уопште. Књига је настала као резултат вишегодишње сарадње проф. Ђурића са својим сарадницама и колегиницама, којима је био ментор при изради њихових докторских дисертација. Ово је, такође, својеврстан прилог неговању развојне линије и традиције у домену социјалне психологије, чији је темељ код нас поставио проф. Никола Рот.

Своју библиографију проширио је вредним чланцима и расправама, као и саопштењима на научним скуповима.

Био је ментор многим студентима при изради дипломских радова, ментор при изради три магистарска рада и две докторске дисертације, као и члан већег броја комисија за одбрану магистарских и докторских радова.

*

Проф. Ђурић је учествовао на бројним научним и значајним стручним скуповима, националног и међународног карактера у Југославији и Србији. Такође, резултате својих истраживања саопштавао је на значајним скуповима у иностранству (Париз, Милано – Бергамо, Едмонтон, Монреал, Салцбург, Амстердам – Нордвјикерхард, Есен, Москва). Међу значајнијим су следећи: Сабори психолога Србије: Аранђеловац (1970, 1971), Нишка Бања (1972), Нови Сад (1979), Бања Ковиљача (1981),

Златибор (1986); Конгреси психолога Југославије: Блед (1979), Скопље (1975), Сарајево (1978), Загреб (1981), Херцег Нови (1984), Врњачка Бања (1987); Југословенско саветовање школских педагога, психолога и социјалних радника, Суботица (1961, 1979); Међународни конгрес тјелесног одгоја и спорта, Сплит – Брач (1979), Југословенски симпозијум о физичкој култури студентске омладине, Ниш (1980); Конференција Комитета за образовање ОЕЦД о политици образовања у Југославији, Париз (1980), Међународна конференција о припреми младих за рад, Бергамо (1981), Пети конгрес педагога Југославије, Сарајево (1982), Симпозијум о васпитној улози породице Београд (1983), Међународни конгрес о спорту студентске омладине (ФИСУ), Едмонтон, Алберта, Канада (1983), Међународна конференција о професионалној оријентацији младих Салцбург (1983), Округли сто часописа *Идеје*: Братство – јединство и заједништво младе генерације данас, Београд (1983), Југословенски симпозијум о физичкој култури студентске омладине, Нови Сад (1984), Округли сто: *Педагошке академије у систему образовања наставника*, Сомбор (1984), Округли сто часописа *Педагошка стварност: Раскорак између педагошке теорије и васпитне праксе*, Нови Сад (1985), Међународна конференција ОЕЦД: *Образовање у вишекултурним друштвима*, Љубљана (1985), Међународна конференција ОЕЦД о образовању наставника основне школе, Нови Сад, 1988), Међународна конференција : *Мањине у сутрашњој Европи*, Љубљана (1989), Међународна конференција: *Социокултурна и лингвистичка интеграција деце миграната*, Блед (1989), Међународна конференција: *Живи језици*, Институт за стране језике Филозофског факултета и Европски савет, Нови Сад (1989), Међународна конференција Европске асоцијације наставника о образовању и усавршавању наставника, Амстердам – Норд-вијкерхарт (1990), Округли сто са међународним учешћем: *Иновације и традиције у образовању*, Златибор (1995), Међународна конференција: *Иновације и традиција у условима друштвених промена*, Москва (1996), Међународна конференција: *Чиниоци и индикатори ефикасности и методе унапређивања основног васпитања и образовања*, Златибор (1997), Округли сто: *Друштвена подршка даровитости*, Вршац (1998), *Педагошка реформа школе* – међународни симпозијум, Београд (1999), Међународни научни скуп: *Савремене концепције, схватања и иновативни поступци у васпитно-образовном раду и могућности примене у савременој*

школи, Нови Сад (2005), Научни скуп са међународним учешћем: *Појединац, породица и предузеће у условима друштвено-економске кризе*, Нови Сад (2009).

*

Осим примарног васпитно-образовног и научноистраживачког рада, проф. Ђурић је обављао и бројне друге стручне и друштвене улоге. Међу овима су следеће: уредник у редакцији часописа *Психологија*, Београд (1979-80), главни и одговорни уредник часописа *Норма*, Сомбор (1995-98), председник Просветног савета Војводине (1982-89), градски секретар за образовање и културу и члан Извршног већа Новог Сада, (1974-76), југословенски делегат у Управном одбору ЦЕРИ-ОЕЦД, Париз (1987-89), члан Председништва Друштва психолога Србије и Друштва психолога Новог Сада, члан југословенске делегације на заседању Комитета за образовање ОЕЦД при разматрању образовне политике у Југославији (1980), председник Покрајинског удружења за професионалну оријентацију и потпредседник Савеза удружења за професионалну оријентацију Југославије, председник програмског одбора и председавајући пленарног рада Сабора психолога, Нови Сад (1979), председник програмског одбора и председавајући пленарног рада научног скупа *Новосадски психолошки дани*, председник програмског одбора и председавајући Међународне конференције о образовању наставника, Нови Сад (1988), члан више експертских група за област образовања и психологије у Војводини, члан Наставно-научног већа Филозофског факултета и ННВ Универзитета, члан Савета Универзитета у Новом Саду, шеф катедре за психологију Филозофског факултета у Новом Саду, продекан за науку (1996-98) и декан Учитељског факултета у Сомбору (2001), члан Међурепубличко-покрајинске комисије за реформу образовања, члан Међурепубличко-покрајинске комисије за сарадњу са ОЕЦД.

*

Објављене биографије у лексиконима

- *Филозофски факултет у Новом Саду*, 1984, стр. 281-283.
- Крстић, Д. (1988). *Психолошки речник*, Београд: ИРО „Вук Караџић“, стр. 816.
- *Ко је ко у Србији*, Биографски лексикон, Београд: Библиофон, 1995, стр. 135.
- *Учитељски факултет у Сомбору*, 1997, стр. 41.
- *Енциклопедија Новог Сада* (Попов, Д. уред.), Нови Сад: Новосадски клуб и *Дневник*, 1999, св. 12, стр. 338.
- *Знамените личности Срема*, Срем. Митровица: Музеј Срема, 2003, стр. 573.
- Поткоњак, Н. (2005). *Именик српских педагога*, Београд: Српска академија образовања, стр. 80-81.

Из породичног албума фотографија

Злата и Ђорђе Ђурић са синовима Миланком и Александром

Породица проф. Ђорђа М. Ђурића

Библиографија радова

I. Књиге (монографије, студије, уџбеници, поглавља у књигама)

1. Ђурић, Ђ. (1980). *Психолошка структура етничких ставова младих*. Нови Сад: Факултет физичке културе и ОЦ. „Јован Вукановић,“ стр. 230.
2. Ђурић, Ђ. (1980). Остваривање националне равноправности и заједништва ученика у ваннаставним активностима. У В. Пенавин, *Остваривање националне равноправности и заједништва народа и народности у васпитању и образовању* (121-136). Нови Сад: Педагошки завод Војводине, стр. 190.
3. Ђурић, Ђ. (1981). *Утицај систематског телесног вежбања на неке конативне особине и ставове студената*. Нови Сад: Факултет физичке културе, стр. 83.
4. Ковач, Ј., Ковач, М., Јовановић, В. и Ђурић, Ђ. (1982). *Структура такмичарске активности рукометаша*. Нови Сад: Факултет физичке културе, стр. 88.
5. Ђурић, Ђ. (1982). *Теорије личности*. Нови Сад: Факултет физичке културе, стр. 68.
6. Флере, С., Пантић, Д. и Ђурић, Ђ. (1983). *Друштвена структура и друштвена свест у Војводини*. Нови Сад: Пољопривредни факултет, Институт за агро-економске односе на селу, документација Института, стр. 256.
7. Благајац, М., Димитријевић, Б., Ђурић, Ђ., Ивошевић, Д., Стејић, М., Тончев, и ... Животић, С. (1984). *Структура часа спортске рекреације*. Београд: Партизан, стр.88
8. Ђурић, Ђ. (1989). *Васпитање младих у вишенационалној заједници - Социјално-психолошка разматрања*. Нови Сад: Педагошки завод Војводине, стр. 131.
9. Квашчев, Р., Ђурић, Ђ. и Кркљуш, С. (1989). *Способности, особине личности и успех ученика*. Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, стр. 156.
10. Ђурић, Ђ. (1995). *Мотивација и школско постигнуће ученика*. Сомбор: Учитељски факултет, стр. 50.

11. Ђурић, Ђ. (1996). *Социјална психологија образовања*. Сомбор: Учитељски факултет (издања: 1997, 1998, 1999, 2000, 2001), стр. 104.
12. Вилотијевић, М., Влаховић, Б. и Ђурић, Ђ. (1996). *Приручник за припремање стручног испита*. Београд: Култура, стр. 256.
13. Ђурић, Ђ. (1997). *Психологија и образовање*. Сомбор: Учитељски факултет, (издања: 1997, 1998, 1999, 2000, и 2001; Нови Сад: Прометеј и Факултет за правне и пословне студије, (издања: 2007, 2008, 2009, 2011, 2013, 2015, 2017), стр. 268.
14. Ђурић, Ђ. (1999). *Теорије учења*. Сомбор: Учитељски факултет, стр. 109.
15. Вилотијевић, М., Ђорђевић, Б., Ђорђевић, Ј., Ђурић, Ђ., Лакета, Н. и Недељковић, М. (2001). *Експерименталне (огледне) школе*. Београд: Учитељски факултет, стр. 280.
16. Ђурић, Ђ. (2004). *Психологија за менаџере у спорту*. Нови Сад: Факултет за спорт и туризам, стр. 136.
17. Ђурић, Ђ. (2006). *Појединац и група*. Нови Сад: Факултет за спорт и туризам, стр. 143.
18. Ђурић, Ђ., Францешко, М. и Костић, А. (2010). *Појединац у друштвеном окружењу – Основе социјалне психологије*. Нови Сад: Прометеј и Факултет за правне и пословне студије, издања: 2010, 2013, 2015, 2017, стр. 251.
19. Ђурић, Ђ. (1961). *Етнички стереотипи ученика на крају основног образовања*. Магистарски рад, публикован у деловима у часописима. Београд: Филозофски факултет, стр. 130.
20. Ђурић, Ђ. (1978). *Психолошка структура етничких ставова деце и родитеља у различитим националним срединама Војводине*. Докторска дисертација (већим делом објављена у књизи под ред. бр. 1.). Београд: Филозофски факултет, стр. 430.

II Приређене монографије и студије

1. Ђурић, Ђ. (1988). (прир.). *Елаборат о високошколском образовању учитеља*: израдио концепцију елабората, координирао рад сарадника и приредио студију; аутор једног и коаутор другог поглавља. Нови Сад: Институт за педагогију Филозофског факултета, стр. 150.
2. Ђурић, Ђ. (1989). (прир.). *Образовање и усавршавање наставника*: приредио монографију, аутор предговора и једног поглавља, коаутор другог поглавља. Нови Сад: Педагошки завод Војводине, стр. 123.
3. Ђурић, Ђ. (1994) (прир.). *Личност у вишекултурном друштву 1.*: приредио монографију, аутор предговора и коаутор једног поглавља. Нови Сад: Одсек за психологију Филозофског факултета, стр. 156.
4. Ђурић, Ђ. (1995) (прир.). *Личност у вишекултурном друштву 2.*: приредио монографију, аутор предговора и једног поглавља, коаутор другог поглавља. Нови Сад: Одсек за психологију Филозофског факултета, стр. 268.
5. Ђурић, Ђ. (1997). (прир.). *Особине ученика и модели диференциране наставе – чиниоци ефикасности основног образовања 1.*: приредио монографију, аутор предговора и једног поглавља, коаутор другог поглавља, Сомбор: Учитељски факултет, стр. 185.
6. Ђурић, Ђ. (1998). (прир.). *Особине ученика и модели диференциране наставе - чиниоци ефикасности основног образовања, 2.*: приредио монографију, аутор уводних напомена и једног поглавља, Сомбор: Учитељски факултет, стр. 234.
7. Ђурић, Ђ. (1999) (прир.). *Особине ученика и модели диференциране наставе – чиниоци ефикасности основног образовања, 3.*: приредио монографију, аутор уводних напомена и једног поглавља, коаутор другог поглавља, Сомбор: Учитељски факултет, стр. 177.

III. Приручници

1. Ђурић, Ђ., Кркљуш, С., Палов, М. (1961). *Програм рада школских психолога-педагога у АП Војводини*. Срем. Карловци: Завод за унапређење општег и стручног образовања, Центар за усавршавање наставника, стр. 19.
2. Ђурић, Ђ. (1969). *Досије ученика*. Нови Сад: Виша педагошка школа, стр. 30.
3. Ђурић, Ђ., Крајиновић, Л. и Папић, С. (1974). *Школа и квалитет*. Нови Сад: Друштво за унапређење квалитета и поузданости, стр. 19.
4. Крајиновић, Л., Ђурић, Ђ. и Папић, С. (1977). *Саобраћајно васпитање и образовање*, приручник за наставнике. Нови Сад: Раднички универзитет “Радивој Ћирпанов”, стр. 137.
5. Крајиновић, Л. и Ђурић, Ђ. (1983). *Саобраћајно васпитање*, приручник за ученике 3. и 4. разреда основне школе; исто на мађарском, словачком, румунском и русинском језику. Нови Сад: Покрајински савет за безбедност саобраћаја, стр. 78.
6. Крајиновић, Л. и Ђурић, Ђ. (1983). *Саобраћајно васпитање*, приручник за ученике 5. и 6. разреда основне школе; исто на мађарском, словачком, румунском и русинском језику. Нови Сад: Покрајински савет за безбедност саобраћаја, стр. 73.
7. Крајиновић, Л. и Ђурић, Ђ. (1983). *Саобраћајно васпитање и образовање*, приручник за ученике 7. и 8. разреда основне школе; исто на мађарском, словачком, румунском и русинском језику. Нови Сад: Покрајински савет за безбедност саобраћаја, стр. 55.
8. Ђурић, Ђ. (1987). Вредносне оријентације студената. У Р. Родић, Ђ. Ђурић, С. Кркљуш, Н. Стануловић и З. Спевак. *Основе програма васпитног рада са студентима на универзитету (7-16)*. Нови Сад: Гласник Универзитета у Новом Саду, стр. 53.
9. Ђурић, Ђ. (1994). *Упознавање и праћење индивидуалног развоја ученика*. Сомбор: Учитељски факултет, стр. 38.
10. Ђурић, Ђ. (2004). *Диференцирана и индивидуализована настава*. Сарадници: Дитрих, А., Ерор, Н., Влајков, М. и Завођа, Ж., Нови Сад: Мисао, стр. 28.

IV Чланци и расправе

1. Ђурић, Ђ. (1963). Прилог испитивању васпитних вредности двојезичне наставе. *Педагошка стварност*, 10, 657-666.
2. Ђурић, Ђ. (1964). Образовне могућности двојезичне наставе и перспектива развоја двојезичних одељења. *Педагошка стварност*, 3, 152-158.
3. Ђурић, Ђ. (1964). Обазривост и мера; треба ли дете пре поласка у основну школу научити да чита? *Дневник*, 12.4.64.
4. Ђурић, Ђ. (1965). Врлине и мане тестова. *Дневник*, 23.4.65.
5. Ђурић, Ђ. (1965). Васпитна делатност у територијалним основним школама. *Педагошка стварност*, 9, 553-558.
6. Ђурић, Ђ., Давид, А. (1965). Заједничко васпитање и образовање ученика различитих националности. *Педагошка стварност*, 10, 641 – 650.
7. Ђурић, Ђ. (1965). Праћење развоја ученика, *Савремено образовање*, 1, 85-90.
8. Ђурић, Ђ. (1966). Ставови наставника према заједничком васпитању и образовању и националне представе ученика територијалне школе. *Педагошка стварност*, 10, 595-597.
9. Давид, А. и Ђурић, Ђ. (1966). Експеримент двојезичне наставе у неким територијалним школама АПВ. У *Заједничко васпитање и образовање ученика различитих националности у школама са више наставних језика (58-62)*. Београд: Југословенски завод за проучавање школских и просветних питања.
10. Ђурић, Ђ. (1966). Узроци неуспеха ученика. *Савремено образовање*, 3-4, 37-40.
11. Ђурић, Ђ. (1966). Уводник. У *Продужено основно образовање, (1-12)*. Сремски Карловци: Завод за унапређење општег и стручног образовања, Центар за усавршавање наставника.
12. Ђурић, Ђ. (1966). Професионална оријентација ученика 9. и 10. разреда. У *Продужено основно образовање (14-17)*. Срем. Карловци: Завод за унапређење општег и стручног образовања, Центар за усавршавање наставника.

13. Ђурић, Ђ. (1966). Пољопривредно и политехничко образовање као нови облици гимназијског образовања. *Хлас л' уду*, 18.6.66.
14. Ђурић, Ђ. (1967). Заједничко васпитање деце у вишенационалним срединама. *Билтен Савета за васпитање и заштиту деце Војводине*, 7, 40-43.
15. Ђурић, Ђ. (1968). Национални стереотипи ученика територијалне школе другог ступња (1-34). Нови Сад: Завод за унапређење општег и стручног образовања (документација Завода).
16. Ђурић, Ђ. (1970). Етнички стереотипи на крају основног школовања. *Зборник за друштвене науке Матице српске*, 55, 99-109.
17. Ђурић, Ђ. (1971). Испитивање етничке дистанце код деце. *Зборник за друштвене науке Матице српске*, 56, 126-132.
18. Ђурић, Ђ. (1971). Социјални ставови и међугрупни односи. *Савремено образовање*, 1-2, 16-35.
19. Ђурић, Ђ. (1971). Испитивање етничких стереотипа код деце. *Психологија*, 1-2, 23-29.
20. Ђурић, Ђ. (1972). Етнички стереотипи ученика у национално-мешовитим и хомогеним срединама Бачке. *Психолошке расправе* (169-171). Љубљана: Друштво психолога Словеније.
21. Ђурић, Ђ. (1974). Психолошка обележја деце учесника у саобраћају. *Билтен Покрајинског савета за безбедност саобраћаја*, 3, 6-9.
22. Ђурић, Ђ. (1975). Национална везаност код ученика основне школе. *Материјали петог конгреса психолога Југославије 2*. (413-418). Скопље: Друштво психолога Македоније.
23. Ђурић, Ђ. (1978). Ставови младих према нацији. *Педагошка стварност*, 1, 49-55.
24. Ђурић, Ђ. (1978). Ставови родитеља и деце према нацији. *Педагошка стварност*, 2, 160-171.
25. Ђурић, Ђ. (1978). Садржаји националних стереотипа. *Личност и друштво* (475-489). Сарајево: Друштво психолога БиХ.
26. Ђурић, Ђ. (1978). Психолошка структура етничких ставова деце и родитеља у различитим срединама Војводине. *Психологија*, 4, 41-52.

27. Ђурић, Ђ. (1978). Психолошка обележја младих - учесника у саобраћају. Нови Сад: Покрајински савет за безбедност саобраћаја, *Зборник 2*. 29-33.
28. Ђурић, Ђ. (1978). Национална везаност ученика основног, заједничког средњег и позивноусмереног образовања Војводине. *Психологија*, 1-2, 88-92.
29. Ђурић, Ђ. (1979). Факторско-аналитички приступ проучавању сазнајних садржаја ставова. *Педагошка стварност*, 1, 80-91.
30. Ђурић, Ђ. (1979). Индивидуални досије као средство праћења развоја ученика. У *Интердисциплинарни приступ у остваривању циља и задатака социјалистичког самоуправног преображаја васпитања и образовања (309-312)*. Нови Сад: Педагошки завод Војводине.
31. Ђурић, Ђ. (1979). Психолошко образовање наставника у функцији остваривања националне равноправности. У *Савремене концепције и перспективе образовања наставника (311-318)*. Нови Сад: Педагошки завод Војводине.
32. Ђурић, Ђ., Кркљуш, С. и Небригић, Д. (1979). Полазне основе социјалистичког самоуправног преображаја система образовања и усавршавања наставника. *Мисао*, 15.11.79.
33. Ђурић, Ђ. и Стануловић, Н. (1979). Предлог појмова из области психологије за Енциклопедију Југославије. Нови Сад: Редакција Енциклопедије за Војводину.
34. Ђурић, Ђ. (1979). *Бајић, Баја, проф. др*. Редакција за Војводину *Енциклопедије Југославије*, Нови Сад и у *Знамените личности Срема*, Музеј Срема, Срем. Митровица, 2003, стр. 242.
35. Ђурић, Ђ. (1980). Повезаност између систематског телесног вежбања и неких црта личности. *Психологија*, 4, 113-119.
36. Ђурић, Ђ. (1980). Утицај систематског телесног вежбања студената на неке особине личности. *Зборник радова 2. југословенског симпозијума о физичкој култури студентске омладине*, Ниш: Удружење наставника физичке културе, 1-7.
37. Ђурић, Ђ. (1980). Потребе и могућности праћења развоја студената. *Педагошка стварност*, 9, 799-806.
38. Ђурић, Ђ. (1981). Психолошко образовање наставника у функцији унапређења васпитно-образовног рада. У *Стручно-*

педагошки и научноистраживачки рад у васпитању и образовању (110-116). Нови Сад: Педагошки завод Војводине.

39. Ђурић, Ђ. и Родић, Р. (1982). Ставови студената према самоуправљању и друштвеном ангажовању. *Педагогија*, 2-3, 425-432.
40. Ђурић, Ђ. (1982). Утицај родитеља на развој етничких ставова младих. Београд: 15. *Зборник Института за педагошка истраживања*, 153-159.
41. Ђурић, Ђ. (1982). Релације између ангажовања студената у различитим областима систематског телесног вежбања и неких њихових конативних димензија и ставова. Нови Сад: *Зборник радова Факултета физичке културе*, 1, 2-14.
42. Ђурић, Ђ. (1983). Les effets de la participation au sport universitaire sur les caractéristiques conatives et les attitudes des étudiants, In *Proceedings of the FICU Conférence* (828-831). Edmonton, Alberta, Canada,
43. Ђурић, Ђ. (1983). Етнички ставови младих. *Идеје*, 3-4, 191-198.
44. Ђурић, Ђ. (1983). Неки психолошки аспекти учешћа жена у спорту. У М. Милојевић, (уредник): *Жена и спорт* (119-131). Нови Сад: Факултет физичке културе.
45. Ђурић, Ђ. и Родић, Р. (1984). Образовање и рад у функцији формирања зреле личности. *Педагошка стварност*, 6, 437-453.
46. Ђурић, Ђ. и Ковач, М. (1984). Мотиви и ставови студената према физичком васпитању и спорту. Загреб: *Зборник радова 2. конгреса педагога физичке културе Југославије*, 84-89.
47. Ђурић, Ђ. (1985). Раскорак између педагошке теорије и васпитне праксе и путеви његовог превазилажења. *Педагошка стварност*, 9, 681-684
48. Ђурић, Ђ. (1985). Прилог концепту високог образовања учитеља и васпитача. *Педагошка стварност*, 1-2-3. 42-48.
49. Ђурић, Ђ. (1985). Педагошке академије у систему образовања наставника. *Зборник радова са научног скупа*. Нови Сад: Мисао, 15-32.
50. Ђурић, Ђ. (1985). Учење учитеља - концепт средњег образовања просветне струке. *Мисао*, 12-13, 8-9.

51. Ђурић, Ђ. (1985). Учитељске студије - више или високо образовање учитеља и васпитача. *Мусао*, 14, 4-5.
52. Ђурић, Ђ. (1986). *Vojvodina – amélioration des approches professionnelles de l'éducation. In Programmes éducatifs à finalité d'emploi pour jeunes défavorisés: un mémorandum pour décideurs municipaux* (59-67). Paris: UNESCO, Division de l'Enseignement primaire.
53. Ђурић, Ђ. и Родић, Р. (1986). Професионална интересовања и ставови младих према образовању и раду. *Педагогија*, 1, 71-93.
54. Ђурић, Ђ. (1986). Друштвена дистанца социо-професионалних група у Војводини. Нови Сад: *Зборник Института за педагогију* Филозофског факултета, свеска 4. 27-35.
55. Ђурић, Ђ. (1986). Проф. др *Радивој Кваичев*. Редакција за Војводину *Енциклопедије Југославије* и НС: *Мусао*, 1983, 16, 32.
56. Ђурић, Ђ. (1986). Quelques aspects socio-psychologiques de l'éducation en fonction du développement d'identiteté ethniques et culturelle des jeunes dans une communauté plurinationale. In *Education in Multicultural Societies*, (172-179). Paris-Ljubljana: OECD.
57. Ђурић, Ђ. (1987). Прилог проучавању структуре ауторитарности код студената. Нови Сад: *Зборник Института за педагогију* Филозофског факултета, свеска 5, 13-19.
58. Ђурић, Ђ. (1987). Социјално-психолошки услови функционисања делегатског система као фактори самоуправног преображаја физичке културе. Нови Сад: *Зборник радова Факултета физичке културе*, 133-144.
59. Ђурић, Ђ. (1988). Прилог високошколском образовању учитеља. *Педагошка стварност*, 4-5, 262-270.
60. Ђурић, Ђ. (1988). Приступ високошколском образовању учитеља. У Ђ. Ђурић (прир.). *Елаборат о високошколском образовању учитеља* (1-17). Нови Сад: Институт за педагогију Филозофског факултета.
61. Ђурић, Ђ. и Генц, Ј. (1988). образовање учитеља за рад у вишекултурној, вишејезичној и вишенационалној заједници, У Ђ. Ђурић (прир.). *Елаборат о високошколском образовању учитеља* (123-133). Нови Сад: Институт за педагогију Филозофског факултета.

62. Ђурић, Ђ. (1988). Друштвени и психолошки услови развоја и очувања културног идентитета деце миграната. У *Културниот и националниот идентитет на мигранте* (23-32), Битола: Друштво за наука и уметност.
63. Ђурић, Ђ. (1988). Прилог концептуалном заснивању социјалне психологије образовања. Нови Сад: *Зборник Института за педагогију Филозофског факултета, свеска 6, 85-89.*
64. Ациган, Љ., Ђурић, Ђ. и Родић, Р. (1988). La formation des enseignants de l'éducation de base en Voïvodine (1988), исто и на енглеском, Paris: CERI-OECD, стр. 1- 28.
65. Ђурић, Ђ. (1988) Прилог иновирању образовања учитеља. *Иновације у настави, 4, 273-276.*
66. Ђурић, Ђ. (1988). Tanítóképzés egyetemi szinten. Szabadka: *Oktatas es Nevelés, 3, 5-13.*
67. Ђурић, Ђ. (1989). Квалитет и ефикасност образовања као чиниоци друштвеног развоја. *Економика образовања, 5, 7-15.*
68. Ђурић, Ђ. и Салај, М. (1989). Друштвени и психолошки услови развоја и очувања културног идентитета деце миграната. Нови Сад: *Зборник Института за педагогију Филозофског факултета, 7, 29-43.*
69. Ђурић, Ђ. (1989) Међународна евалуација једног модела високошколског образовања учитеља. У Ђ. Ђурић, (прир.). *Образовање и усавршавање наставника* (91-110). Нови Сад: Педагошки завод Војводине.
70. Ациган, Љ., Ђурић, Ђ. и Родић, Р. (1989). Образовање наставника основне школе у Југославији. У Ђ. Ђурић, (прир.). *Образовање и усавршавање наставника* (61-90). Нови Сад: Педагошки завод Војводине.
71. Ђурић, Ђ. (1989). Мањине у сутрашњој Европи. In: *Minorities for Europe of tomorrow*, Љубљана, 1-8.
72. Ђурић, Ђ. и Салај, М. (1989). Quelques indicateurs psychologiques de l'intégration socio-culturelle des enfants de migrants. Међународна конференција о социо-културној и лингвистичкој интеграцији деце миграната. (1-13): Париз-Блед: UNESCO.
73. Ђурић, Ђ. (1990). Развој личног и етничког идентитета деце миграната у вишекултурном друштву. In *Interkulturelle Erziehung und Zweisprachigkeit*. Essen: Universitat GH Essen, 1-5.

74. Ђурић, Ђ. (1990). Социјално-психолошки индикатори квалитета и ефикасности образовања. Нови Сад: *Зборник Института за педагогију Филозофског факултета*, 8, 9-16
75. Франковић, Д., Ђурић, Ђ., Цветановић, В. и Вилотијевић, М. (1990). *Друштвено-економска и стручна оправданост оснивања Факултета за образовање учитеља у Београду – Извод из елелората* (1-15). Београд: Педагошка академија за образовање учитеља.
76. Ђурић, Ђ. и Салај, М. (1991). Покушај евалуације неких социјално-психолошких индикатора квалитета и ефикасности средњег образовања. Нови Сад: *Зборник Института за педагогију Филозофског факултета*, 9, 19-26.
77. Ђурић, Ђ. (1991). Вишекултурно друштво - чинилац социјализације. Нови Сад: *Зборник Института за педагогију Филозофског факултета*, 9, 97-104.
78. Ђурић, Ђ. и Салај, М. (1991). Прилог проучавању самоуправне оријентације студената. Нови Сад: *Зборник научноистраживачких радова Института за педагогију Филозофског факултета*, 1986-1990, 149-159.
79. Ђурић, Ђ., Салај, М. и Мајсторовић, Н. (1992). Анализа вредносне усмерености програма политичких партија у Србији. *Зборник за друштвене науке Матице српске*, 91, 115-131.
80. Ђурић, Ђ. (1994). Индивидуална обележја ученика и школско постигнуће. Нови Сад: *Зборник Одсека за педагогију и Одсека за психологију Филозофског факултета*, 10, 80-86.
81. Ђурић, Ђ. и Францешко, М. (1994). Социјално-психолошки аспекти културног и етничког идентитета младих. У Ђ. Ђурић, (прир.). *Личност у вишекултурном друштву 1*. (25-52). Нови Сад: Одсек за психологију Филозофског факултета.
82. Ђурић, Ђ. (1995). Психолошке основе индивидуализације наставе, *Норма*, 1, 42-52.
83. Ђурић, Ђ. (1995). Социјално-психолошка обележја етничког идентитета младих. У Ђ. Ђурић, (прир.). *Личност у вишекултурном друштву 2*. (134-153). Нови Сад: Одсек за психологију Филозофског факултета.
84. Ђурић, Ђ., Францешко, М. и Мајсторовић, Н. (1995). Социјално-психолошка обележја културног идентитета. У Ђ.

- Ђурић, (прир). *Личност у вишекултурном друштву* (91-110). Нови Сад: Одсек за психологију Филозофског факултета.
85. Ђурић, Ђ. (1995). Неки методолошки и психолошки аспекти концепирања стручне праксе студената. У А. Грубор (уред.). *Стручна пракса студената* (58-61). Сомбор: Учитељски факултет.
86. Ђурић, Ђ. (1995). Познавање индивидуалних особина ученика - основни услов индивидуализације наставе. У А. Грубор (уред.). *Диференцијација и индивидуализација наставе - основа школе будућности*. (71-77) Сомбор: Учитељски факултет.
87. Ђурић, Ђ. (1995). Карактеристике културног и етничког идентитета младих - социјално-психолошка истраживања. *Норма*, 2-3, 119-126.
88. Ђурић, Ђ. (1995). The Features of Students and the Models of Differentiated Instruction - the Efficiency Factors of Elementary Education. *Норма*, 1-2, 19-40.
89. Ђурић, Ђ. (1996). Индивидуалне особности ученика и модели диференцираног обученија как фактори ефикасности началног образованија. У Б.М. Влахович (прир.). *Иновацији и традиција в образованији* (377-387). Белград-Москва: Асоцијација учитељских факултета Србији и Росијскаја академија образованија. (исто и на српском језику у посебној публикацији).
90. Ђурић, Ђ., Петровић, Н. и Радаковић, В. (1996). Об одној модели отбора и пошренија одарених студената, У Б.М. Влахович. *Иновацији и традиција в образованији* (123-136) Москва: Росијскаја академија образованија Москва и Заједница учитељских факултета Србије, (исто и на српском језику у посебној публикацији),
91. Ђурић, Ђ., Петровић, Н., Радаковић, В. (1996). Евалуација једног система критеријума за избор и подстицање обдарених студената, *Норма*, 3, 85-98.
92. Ђурић, Ђ. (1996). Психолошки и социо-културни фактори развоја личности у вишекултурном друштву. У *Резултати научних истраживања из области друштвених наука у периоду 1991-1995*. Београд: Министарство за науку и технологију, 135-138.

93. Ђурић, Ђ. и Францешко, М. (1996). Социјално-психолошка обележја културног идентитета. 2. научни скуп: *Емпиријска истраживања у психологији*. Институт за психологију, Београд: Резимеи, стр. 23.
94. Ђурић, Ђ. (1997). *Особине ученика и модели диференциране наставе – чиниоци ефикасности основног образовања*. Полазне основе и представљање пројекта истраживања. У М. Ратковић (прир.). *Чиниоци и индикатори ефикасности и методе унапређивања основног васпитања и образовања* (239-243). Београд: Заједница учитељских факултета Србије и Руска академија образовања Москва.
95. Ђурић, Ђ. и Тубић, Т. (1997). Теоријске основе проучавања особина ученика. У М. Ратковић (прир.). *Чиниоци и индикатори ефикасности и методе унапређивања основног васпитања и образовања* (244-261). Исто и на руском језику. Београд: Заједница учитељских факултета Србије и Руска академија образовања Москва.
96. Ђурић, Ђ. (1997). Индивидуалне разлике међу ученицима – основа за диференцијацију наставе. У Ђ. Ђурић, (прир.). *Особине ученика и модели диференциране наставе – чиниоци ефикасности основног образовања I*. (37-44). Сомбор: Учитељски факултет.
97. Ђурић, Ђ., Тубић, Т. и Јерковић, И. (1997). Теоријске основе проучавања особина ученика. У Ђ. Ђурић, (прир.). *Особине ученика и модели диференциране наставе – чиниоци ефикасности основног образовања I*. (23-36). Сомбор: Учитељски факултет.
98. Ђурић, Ђ. (1998). Истраживање утицаја особина ученика и модела диференциране наставе на ефикасност основног образовања, *Учитељ*, 61, 5-14.
99. Ђурић, Ђ. (1998). Distinguished teachers and students of the teachers school in Sombor, исто и на српском, *Норма*, 1, 19-26.
100. Ђурић, Ђ. (1998). Модели диференциране наставе. У Ђ. Ђурић, (прир.). *Особине ученика и модели диференциране наставе – чиниоци ефикасности основног образовања* (13-40). Сомбор: Учитељски факултет.

101. Ђурић, Ђ. (1998). Паја Радисављевић - ђак и професор Учитељске школе у Сомбору, професор Њујоршког универзитета, *Норма*, 1, 83-96.
102. Ђурић, Ђ. (1998). Избор и подршка даровитим студентима, Вршац: Виша школа за образовање васпитача, *Зборник 4*, 45-50.
103. Ђурић, Ђ. (1999). Истраживање особина ученика и модела диференциране наставе као чинилаца унапређења основног образовања. У Ђ. Ђурић, (прир.). *Особине ученика и модели диференциране наставе – чиниоци ефикасности основног образовања 3*. (17-36). Сомбор: Учитељски факултет.
104. Ђурић, Ђ. (1999). Неки психолошки аспекти напада НАТО-а на нашу земљу. *Норма*, 1, 13-20.
105. Ђурић, Ђ. (1999). A propos de l' agression de la Yougoslavie par l' OTAN. *Норма*, 1, 21-24, (скраћена верзија претходно наведеног рада).
106. Ђурић, Ђ. (1999). Познавање особина ученика – основа за диференцијацију наставе. У М. Вилотијевић и Г. Д. Глејзер (прир.). *Педагошка реформа школе* (261-274). Москва: Руска академија образовања и Београд: Заједница учитељских факултета Србије.
107. Ђурић, Ђ. (2000). Интелектуалне и креативне способности – важни критеријуми идентификације даровитих студената. *Наши даровити студенти стипендисти Универзитета. Нови Сад*: Гласник Универзитета, 25-29.
108. Ђурић, Ђ. (2003). Психолог и реформа образовања – за активни однос према променама у образовању, *Мисао*, 1, 10-11.
109. Ђурић, Ђ. (2003). Психологија, одредница у *Енциклопедији Новог Сада*, свеска 22, 175-177.
110. Ђурић, Ђ. (2003). Радосављевић Павле Паја, одредница у *Знамените личности Срема* (584-585). Срем. Митровица: Музеј Срема.
111. Ђурић, Ђ. (2004). Учење помоћу рачунара – потреба и могућност. *Мисао*, 10, 11.
112. Ђурић, Ђ. (2004). Мултикултурализам као обележје стратегије савременог образовања у условима транзиције. У Е. Каменов (прир.): *Стратегија развоја система васпитања и*

образовања у условима транзиције (20-33). Нови Сад: Филозофски факултет.

113. Ђурић, Ђ. (2004). Особине ученика и модели диференциране наставе – чиниоци школског успеха. Бања Лука: *Настава*, 1, 33-47.
114. Ђурић, Ђ. (2005). Познавање индивидуалних разлика међу ученицима као услов диференцијације наставе. У *Савремене концепције, схватања и поступци у васпитно-образовном раду и могућности примене у савременој школи.* (409-416). Нови Сад: Савез педагошких друштава Војводине.
115. Ђурић, Ђ. (2005). Огледне школе као чиниоци развојних промена у образовању. Зборник радова научног скупа: *Променама до квалитета у раду школе 2*, (505-512). Београд: Заједница учитељских факултета Србије и Школска књига.
116. Ђурић, Ђ. (2008). Компетенције наставника, *Мисао*, 51, 13-15.
117. Ђурић, Ђ. (2009). Образовање у условима економске кризе. Зборник радова са међународног научног скупа: *Појединац, породица и предузеће у условима друштвено-економске кризе.* Нови Сад: Факултет за правне и пословне студије, 28-38.
118. Ђурић, Ђ. (2009). Квалитет образовања ученика, *Мисао*, 52-53, 17-18.
119. Ђурић, Ђ. (2009). Компетенције наставника и квалитет образовања ученика. Зборник радова са научног скупа. *Будућа школа 2.* Београд: Српска академија образовања, 899- 916.
120. Ђурић, Ђ. (2009). Познавање особина ученика – основа индивидуализације учења и наставе. Зборник радова са научног скупа *Школа и њена будућност.* Београд: *Годишњак САО*, 136-140.
121. Ђурић, Ђ. (2010). Кључне компетенције наставника. Београд: *Годишњак САО*, 359-370.
122. Ђурић, Ђ. (2010). Академик Милан Ратковић – осамдесет година живота и педесет пет година стваралачког рада. Београд: *Годишњак САО*, 899-902.
123. Ђурић, Ђ. (2013). Академик Босиљка Ђорђевић – истакнути научник и просветни радник. Зборник: *Даровити и*

квалитет образовања. Вршац: Висока школа за образовање васпитача, 16-19.

124. Ђурић, Ђ. (2014). Вредносни аспекти циљева васпитања и образовања. Београд: *Годишњак САО*, 75-88.

*

V Научноистраживачки пројекти

1. *Национални стереотипи ученика*. носилац пројекта. Нови Сад: Завод за унапређење општег и стручног образовања АПВ, 1961.
2. *Продужено основно образовање: девети и десети разред*, најпре сарадник, а потом носилац пројекта, Нови Сад: Завод за унапређење општег и стручног образовања АП Војводине, 1966.
3. *Етнички ставови младих*, носилац пројекта, Нови Сад: Виша педагошка школа, 1970.
4. *Психолошки аспекти ванбрачне заједнице*, носилац пот-пројекта у оквиру пројекта: *Ванбрачна заједница у Војводини*. Нови Сад: Правни факултет, 1970.
5. *Третман националне равноправности и заједничтва и њихова реализација у васпитно-образовном процесу*, сарадник, Нови Сад: Педагошки завод Војводине, 1979.
6. *Утицај систематског телесног вежбања на структуру конативних димензија личности и ставова студената новосадског универзитета*, носилац пројекта, Нови Сад: Факултет физичке културе, 1981.
7. *Праћење обима и интензитета спортско-рекреативних активности и њиховог утицаја на општефизичке и радне способности*, сарадник, Нови Сад: Факултет физичке културе, 1981.

8. *Улога делегатског система у самоуправном преображају физичке културе*, сарадник, Нови Сад: Факултет физичке културе, 1982.
9. *Склоп особина личности и способности и индивидуализација учења*, најпре сарадник а потом носилац пројекта, Нови Сад: Филозофски факултет, 1982.
10. *Припреме за прелазак младих људи у зрелост, посебно у радне односе*, носилац пројекта, Нови Сад: Факултет физичке културе и Филозофски факултет, 1984.
11. *Друштвена структура и друштвена свест у Војводини*, сарадник, Нови Сад: Институт за економику пољопривреде и социологију села, Пољопривредни факултет, 1985.
12. *Ставови студената према самоуправљању и друштвеном ангажовању*, сарадник, Нови Сад: Институт за педагогију Филозофског факултета, 1986.
13. *Психолошки и социокултурни чиниоци развоја личности у вишекултурном друштву*, носилац пројекта, Нови Сад: Одсек за психологију Филозофског факултета, 1986.
14. *Високошколско образовање учитеља*, носилац пројекта, Одсек за психологију Филозофског факултета и Просветни савет Војводине, 1988.
15. *Вредновање и рејтинг школе (ВРШ), студијски научно-истраживачки пројекат*, коаутори: М. Ратковић, М. Вилотијевић, Ђ. Ђурић, Ђ. Надрљански, Београд, Педагошка академија за образовање учитеља, 1992.
16. *Особине ученика и модели диференциране наставе – чиниоци ефикасности основног образовања*, носилац потпројекта у оквиру пројекта *Чиниоци и индикатори ефикасности и методе унапређивања васпитања и образовања*, Сомбор: Учитељски факултет, Београд: Заједница учитељских факултета Србије, 1996.
17. *Стратегија развоја система васпитања и образовања у условима транзиције*, сарадник, Нови Сад: Филозофски факултет, 2002.

*

VI Рецензије, прикази књига и научних скупова

1. Лајсот и Вилијамс: *Увод у програмирану наставу*, приказ књиге, *Педагошка стварност*, 1966, 9, 557-559.
2. Програми саобраћајног васпитања, рецензија, Покрајински савет за безбедност саобраћаја, Нови Сад, 1975.
3. Симпозијум о саобраћајном васпитању у Прагу, приказ међународне конференције, *Билтен Савета за безбедност саобраћаја*, Нови Сад, 1975, 4, 15-16.
4. Двадесет седми Сабор психолога Србије, приказ научног скупа, *Педагошка стварност*, 1979, 8, 739-742.
5. Пантић, Д.: *Природа интересовања*, рецензија књиге, *Истраживачко-издавачки центар ССО*, Београд, 1980, 1-4.
6. Младеновић, У.: *Основе психологије спорта*, рецензија књиге, Нови Сад: Завод за физичку културу Војводине, Нови Сад, 1980, 1-5.
7. Квашчев, Р.: *Способности за учење и личност*, приказ књиге, *Педагошка стварност*, 1981, 1, 87-91.
8. Хавелка, Н.: *Психолошке основе групног рада у васпитању и образовању*, приказ књиге, *Педагошка стварност*, 1981, 2, 184-186.
9. Родић, Р.: *Професионална оријентација и основна школа*, приказ књиге, *Просветни преглед*, 1981, 1352, 3.
10. Пантић, Д.: *Теоријске основе интересовања*, рецензија и приказ књиге, *Мисао*, 1981, 5.4. 81.
11. Лабош Урошевић, Л.: *Оцењивање успеха и праћење развоја и напредовања ученика*, рецензија књиге, Педагошки завод Војводине, Нови Сад, 1981, 1-7.
12. Родић, Р., Берковић, Л. и Ивановић, Ј. *Физичко васпитање деце и омладине у новом васпитно-образовном систему*, рецензија научноистраживачког рада, Нови Сад: Факултет физичке културе, 1981, 1-6.
13. Седми конгрес психолога Југославије, *Педагошка стварност*, 1981, 7, 649-653.

14. Хавелка, Н. и Лазаревић, Љ.: *Спорт и личност*, приказ књиге, *Психологија*, 1981, 4, 117-118.
15. Избор занимања и потребе удруженог рада, први конгрес професионалне оријентације Југославије, приказ научног скупа, *Мисао*, 1982, 15.6.82.
16. Међународна конференција у Бергаму (Италија) о припреми младих за рад и друге улоге одраслих, приказ научног скупа, *Педагошка стварност*, 1982, 10, 920-924.
17. Пантић, Д., Јоксимовић, С., Џуверовић, Б., Томановић, В., Михајловић, С.: *Структура интересовања и интересно организовање младих*, рецензија књиге, *Истраживачко-издавачки центар ССО*, Београд, 1982, 1-5.
18. Небригић, Д.: *Образовање за занимање просветне струке*, рецензија књиге, *Мисао*, Нови Сад, 1983, 1-5.
19. Прелазак младих из образовања у рад, приказ и оцена пројекта истраживања, *Педагошка стварност*, 1983, 6, 526-531.
20. *Психолошка истраживања* 3. рецензија зборника радова, Институт за психологију, Београд, 1984, 1-4.
21. Ђорђевић, Б. *Савремена породица и њена васпитна улога*, рецензија књиге, Београд: Институт за педагошка истраживања и Просвета, 1985, 1-5.
22. Благајац, М. и сар.: *Програмирано вежбање у процесу рада*, рецензија студије, Факултет физичке културе, Нови Сад, 1986, 1-4.
23. Лазаревић, Љ.: *Психолошке основе физичке културе*, рецензија књиге, Београд: Факултет за физичко васпитање, 1986, 1-4.
24. Генц, Л. и Игњатовић, И. (прир.) *Личност у вишекултурном друштву*, вол. 3, рецензија монографије, Одсек за психологију Филозофског факултета, Нови Сад, 1996, 1-4.
25. Ратковић, М.: *Знати или нестати*, рецензија књиге, *Друштво у променама–промене у образовању*, *Директор школе*, 1999, 2, 14-16.
26. Вилотијевић, М. *Дидактика*, саопштење на промоцији књиге, Учитељски факултет Београд и Научна књига Београд, 1999, 1.
27. Коковић, Д.: *Социјално-психолошке основе спорта*, рецензија књиге, Спортска академија, Београд, 2001, 1-5.

28. Ратковић, М.: *Стратегије реформи образовања*, рецензија књиге, *Будућност*, Нови Сад, 2001, 1-3.
29. Ратковић, М.: *Школа- јуче, данас сутра*, рецензија књиге, *Каирос*, Срем. Карловци, 2002, 1-3.
30. Францешко, М.: *Како унапредити менаџмент у предузећу – Психологија и менаџмент*, рецензија књиге, *Прометеј*, Нови Сад, 2003, 1-4.
31. Ратковић, М.: *Наставник у реформи школе*, рецензија књиге, *Каирос*, Срем. Карловци, 2003, 1-4.
32. Стојановић, М.: *Педесет година Друштва психолога Србије*, рецензија и представљање књиге на Сабору психолога Србије, Бања Ковиљача, 2003.
33. Савићевић, Д.: *Учење и старење: супротстављени или комплементарни процеси*, приказ књиге, *Мисао*, 2005. 22, 25.
34. Релић, П.: *Педагошки завод и унапређивање образовања и васпитања*, рецензија и приказ књиге, *Мисао*, 2007, 44, 27.
35. Мићевић, Ј.: *Толеранција: различити аспекти и сродни појмови*, приказ књиге, *Мисао*, 2007, 44, 28.
36. Ђорђевић, Б. и Радовановић, И. (уред.): *Одрасли о даровитој деци*, приказ књиге, *Мисао*, 2007, 44, 16-17.
37. Ратковић, М.: *Успешна школа*, рецензија и приказ књиге, Нови Сад: *Мисао*, 2008, 45-48, 25.
38. Францешко, М. и Мирковић, М.: *Организационо понашање*, рецензија књиге, Универзитет за пословни инжењеринг и менаџмент, Бања Лука, 2008. 1-4.
39. Савићевић, Д.: *Особености учења одраслих*, приказ књиге, *Мисао*, 2008, 51, 30.
40. Вујић, Д.: *Психологија рада*, рецензија књиге, Факултет за правне и пословне студије Нови Сад, 2010. 1-3.
41. Бојанић, Ж.: *Основе комунологије*, рецензија књиге, Факултет за правне и пословне студије, Нови Сад, 2010, 1-4.
42. Васић, А. и Шарчевић, Д.: *Психологија и онтогенеза – теорије и истраживања*, рецензија књиге, Факултет за правне и пословне студије, Нови Сад, 2012, 1-5.
43. Бојанић, Ж.: *Задовољство послом научних радника*, рецензија књиге, Факултет техничких наука, Нови Сад, 2013, 1-3.

44. Францешко, М.: *Социјална психологија организације*, рецензија књиге, Факултет за правне и пословне студије, Нови Сад, 2013, 1-4.
45. Мићевић Карановић, Ј.: *Водич кроз основне појмове опште психологије*, рецензија књиге, Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, 2013, 1-2.
46. Мићевић Карановић, Ј. и Кнежевић, Ј.: *Развојна психологија за васпитаче*, рецензија уџбеника, Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, 2013, 1-4.
47. Васић, А., Францешко, М., Манасијевић, М. и Шарчевић, Д.: *Међуетнички односи младих у Војводини*, рецензија монографије, Факултет за правне и пословне студије, Нови Сад, 2015. 1-3.

VII Преводи

1. Ђурић, Ђ. (1962). Циљеви школске психологије, превод са француског из књиге *Les psychologues scolaires*, (1948), Paris: Unesco, Срем. Карловци: Билтен Центра за усавршавање наставника, 1-2, 1-6.
2. Ђурић, Ђ. (1962). Rene' Zazzo: Школска психологија, превод са француског из књиге *Les psychologues scolaires* (1948), Paris: Unesco, Срем. Карловци: Билтен Центра за усавршавање наставника, 1-2, 10-20.
3. Ђурић, Ђ. (1965). Vanhuyes, А.: Проблем двојезичности, превод са француског. У *Двојезично образовање* (97-114). Београд: Југословенски завод за проучавање школских и просветних питања,

VIII Изводи из реферата, рецензија и приказа значајнијих радова

*

Изводи из реферата за избор у звање редовног професора универзитета

Комисија у саставу: др Никола Рот, ред. проф., др Ненад Хавелка, ред. проф., др Вера Смиљанић, ред. проф., др Лидија Вучић, ред. проф., др Предраг Огњеновић, ред. проф., у реферату за избор др Ђурића у звање редовног професора, анализирао је радове објављене до краја 1986. и констатовала, између осталог, следеће:

Радови др Ђурића ...“у тематском погледу, могу се поделити у две шире скупине: једну чине радови из социјалне психологије, а другу радови из области васпитања и образовања. У свакој од ових скупина могуће је издвојити по неколико тематски ужих и хомогених група.

Несумњиво најзначајнији радови др Ђорђа Ђурића су из области социјалне психологије. То су радови у којима др Ђурић саопштава резултате теоријских и емпиријских истраживања из области социјалних ставова, етничких предрасуда и стереотипа, социјалне дистанце и националне везаности. То је тематска област којом се др Ђурић систематски бавио од завршетка студија психологије. Све радове из ове групе одликује висок степен теоријске и методолошке заснованости, као и изразита научна и друштвена актуелност. Радови, као што су монографија *Психолошка структура етничких ставова младих*, студије: *Етнички стереотипи на крај основног школовања ученика*, *Испитивање етничке дистанце*, *Национална везаност код ученика основне школе*, *Ставови младих према нацији*, *Утицај родитеља на развој ставова младих* – веома су вредан прилог југословенској литератури из области друштвених и психолошких наука, посебно проучавања социјално-психолошких аспеката међунационалних односа у национално хетерогеним срединама.

Монографија *Психолошка структура етничких ставова младих* (1980) је исход сложеног теоријско-емпиријског истраживања психолошких аспеката националне припадности и

међунационалних односа у национално хомогеним и национално хетерогеним срединама. Сем тога, реч је о делу које видно носи карактеристике синтезе дугогодишњих методолошких искустава стечених проучавањем социјалних ставова и предрасуда. У овом делу др Ђурић успоставља везу између историјског и психолошког приступа у проучавању психолошких појава етничко-националног карактера, анализира и повезује марксистичко схватање нације са психолошким схватањима и подацима о генези и функционалности националне припадности и њених појавних облика.

Истраживање овако сложене и вишеструко осетљиве проблематике захтевало је, несумњиво, велико теоријско и методолошко знање, истанчан однос према отвореним и прикривеним контроверзама које отежавају егзактан и рационалан приступ. Прикупљена емпиријска грађа, захваљујућим ваљаним техникама испитивања и коректној квантитативно-квалитативној обради прикупљених података, омогућила је др Ђурићу да дође до резултата који истовремено имају научну вредност и изразиту друштвену релевантност. Утврдио је, између осталог, да се етнички стереотипи јављају прилично рано, да у раним стереотипима доминира оно што је заједничко и слично, док код стереотипа одраслих истицање разлика има значајнију улогу. Такође је утврдио да млади из етнички хетерогених бракова развијају изразито позитивне ставове према националним групама својих родитеља. У односима према другим народима код младих се, у првом реду, испољава интернационалистичка оријентација, далеко јаче од националне идеализације и националне искључивости. Са пуном теоријском и емпиријском заснованошћу, др Ђорђе Ђурић ове своје налазе доводи у везу са друштвено-историјским условима у којима су се испитивани млади и одрасли развијали, стицали основна сазнања о социјалној диференцијацији и вишенационалном заједништву.

Одмах по изласку, књига је привукла пажњу научне и стручне јавности: на више скупова се расправљало о тој књизи, аутори значајнијих радова из ове области често се позивају на поједине моменте из књиге др Ђурића, а приличном броју студентских радова служила је као узор за нова истраживања.

Више од половине радова наведених у библиографији др Ђурића односе се на општа и посебна питања из области примене психолошких сазнања у планирању, праћењу и усавршавању васпитно-образовног рада. У овој групи истичу се радови о питањима

националне равноправности, двојезичне наставе, усавршавања система праћења ученика и студената у току школовања и професионалног усавршавања, облицима стручног усавршавања наставника и осавремењавања вишег и високог школовања просветних кадрова.

У раду *Психолошко образовање наставника у функцији упознавања и зближавања младих вишенационалне заједнице* указује на могућности потпунијег оспособљавања наставника за развијање односа ученика према другим народима и народностима, на путеве изграђивања пожељних афективних односа и делатних оријентација, развијање таквих система ставова и вредности који представљају искуствено-психолошку основу понашања у вишенационалној заједници. Предлаже да се у психолошком образовању наставника више пажње посвети најновијим сазнањима о природи и процесу формирања социјалних ставова, посебно оних који се односе на етничке групе и националне значајне социјалне објекте, као и упознавање групне динамике, улоге примарних група у развијању националног идентитета и националних ставова.

У раду *Психолошко образовање наставника у функцији унапређивања васпитно-образовног рада* дат је критички осврт на постојеће психолошко образовање наставника, образложена потреба за његовим реструктурисањем и унапређивањем, формулисани критеријуми за избор психолошких садржаја који омогућују потпуније разумевање динамике васпитно-образовног процеса. Полазећи од критеријума да изабрани садржаји морају омогућити наставнику да упозна не само узрасне специфичности ученика и законитости процеса учења него и психолошке захтеве самог наставничког позива и педагошки значај непосредних односа са ученицима, др Ђурић је предложио које теме из развојне, педагошке и социјалне психологије, менталне хигијене и психологије личности би требало да обухвати програм за образовање наставника.

У радовима *Прилог концепту високог образовања учитеља и васпитача* и *Педагошке академије у систему образовања и усавршавања учитеља*, др Ђурић се бави системским питањима формирања педагошких кадрова. Залаже се за већу флексибилност појединих профила и стварање услова за хоризонталну проходност, јер би то повећало рационалност школске мреже и проширило функционалну стручност наставника. Изнесене су и

сасвим конкретне сугестије о нужним организационим изменама у постојећим кадровским школама – академијама и факултетима. Надаље, обрађује психолошке и педагошке аспекте универзитетске наставе, односе наставника и студената, факторе формирања вредносних оријентација и низ других питања. Др Ђурић спада међу код нас ретке психологе који се баве проблематиком високог школства...“

*

Др Драгомир Пантић: ***Вредан прилог етнопсихологији***
(Ђорђе Ђурић: *Психолошка структура*
етничких ставова младих)

Проблематика етничког и националног дуго времена се налази у жижи интересовања теоретичара и истраживача, припадника различитих друштвених дисциплина – историчара, етнолога, социолога, демографа, политиколога, социјалних психолога и других. Бројни су разлози овог живог занимања: почетком 20. века су били проблеми и тешкоће у расним односима у САД, средином овога века страхоте до којих је довела појава фашизма, затим опасности нових сукоба у време „хладног рата“. У новије време феномен етничког и националног побуђује пажњу истраживача и због испољавања неких позитивних процеса: буђење националне свести у бившим колонијама, настојања да се адекватно изграде односи у федералним заједницама, тенденција интеграције и мултикултурализма.

Психолошке аспекте феномена етничког већ пуне две деценије у Покрајини проучава др Ђорђе Ђурић, сада професор психолошких предмета на Факултету физичке културе у Новом Саду. Ђурић је већ објавио више радова о овој области, а најновијом књигом представио се као један од водећих истраживача међунационалних односа у земљи...

За његове радове карактеристично је да се успешно комбинују, с једне стране, теоријска разматрања и налази страних и домаћих аутора, и с друге стране резултати серије властитих истраживања, при чему се не занемарују ни нормативна решења и практична достигнућа у развијању

међунационалних односа у Покрајини. У свим својим радовима Ђурић се залаже за синтезу историјског и психолошког, повезује своје налазе са теоријским ставовима, конструктивно указује на могућности коришћења истраживачких закључака у пракси, опрезно и критички уопштава, свестан је многобројних теоријских, методолошких и практичних тешкоћа. И у овом раду он се служи једноставним, јасним језиком, разумљивом и читаоцу који није стручњак за ову област истраживања, па књига може да буде добродошла не само педагозима, социолозима, психолозима, већ и ширем кругу читалаца: наставницима, студентима, друштвено-политичким радницима, али и свим родитељима и разодналим ученицима.

У првом делу књиге концизно се разматра марксистичко схватање нације, а затим следи опширнији и врло информативан и репрезентативан преглед психолошких схватања о феномену нације и националне припадности. Описани су социјално-психолошки приступи проучавању нације, неке психолошке одреднице нације и националне припадности, схватања о облицима и садржајима националне свести (етноцентризам, национализам, патриотизам, интернационализам), затим национална везаност и структура националних ставова. У другом делу износе се налази ауторових истраживања психолошке структуре ставова према нацији. Ђурић се определио за испитивање емоционалне, сазнајне и мотивационе компоненте националних ставова. Он јасно показује да припадност широј социјалној групи, каква је национална заједница, задовољава одређене психолошке потребе (за сигурношћу, друштвеношћу итд.) и да може да представља инструменталну вредност, али и да буде терминална вредност (вредност по себи, припадање као вредност – циљ). Ђурић указује на вишедимензионалност појаве коју је испитивао и залаже се за мултидисциплинарни прилаз у истраживању. У сопственим истраживањима користио је разуђене технике примерене предмету испитивања и у

складу са методолошким достигнућима у савременој социјалној психологији. У обради података примењене су врло сложене статистичке процедуре, на пример, факторска анализа националних аутостереотипа и хетеростереотипа.

Важан налаз је да у свести наше омладине постоји слична концепција о својој и о другим нацијама и да су ставови позитивнији него у другим испитивањима ове врсте. Нађена је релативна усклађеност поменутих компоненти националних ставова, уз доминацију емоционалне компоненте која диктира селекцију садржаја. Ђурић је утврдио да преовлађује интернационалистички облик везаности, што доводи у везу са успесима постигнутим у решавању националне равноправности. Испитивао је и утицај релативног учешћа нација – становника у одређеној средини на степен повољности ставова према другима. Доказао је да у национално-мешовитим браковима долази до развоја позитивних ставова деце према нацијама којима припадају њихови родитељи.

Занимљиво је да национални стереотипи нису обична копија родитељских, да су мање издиференцирани и да су сличнији унутар генерација него између генерације родитеља и деце. Аутор врши и поређења са резултатима истраживања извршених пре пола деценије и констатује да је, као и у сличним истраживањима у свету (у САД, Индији итд.) дошло до ублажавања стереотипа. У прилогу се даје комплетан инструментаријум испитивања и избор литературе...

*

Проф. др Лајош Генц:
Ђорђе Ђурић – *Психологија и образовање*

Учитељски факултет у Сомбору је, почев од 1994. године објавио серију психолошких приручника и уџбеника од истог аутора, др Ђорђа Ђурића, редовног професора психологије на овој високошколској установи. Тако је 1994. године штампан приручник *Упознавање и праћење индивидуалног развоја ученика*, годину дана касније *Мотивација и школско постигнуће ученика*, године 1996. књига *Социјална психологија образовања*. Све ове публикације намењене су пре свега студентима учитељског факултета, односно учитељима који су укључени у стручно усавршавање...

Ради се о рукопису уџбеничког карактера чији је основни садржај одређен поднасловом: *Психолошке основе образовања*, тј. у њему се износе она психолошка сазнања која чине основу образовне делатности. Опште је познато да се образовном (и васпитном) делатношћу данас може у знатној мери управљати и она се може учинити ефикасном ако се ослања на психолошке законитости уопште. Посебно на оне које су психолошке науке утврдиле као битне аспекте васпитно-образовног процеса и ако се та сазнања, преточена у неки конкретан психолошки поступак, прилагођен условима у којима се делатност обавља и примени у практичном раду. Читав рукопис је конципиран на начин да се овим захтевима удовољи: систематски се приказују релевантна психолошка сазнања за обављање образовне делатности (систематизована пре свега у педагошкој психологији али и у неким другим психолошким наукама, као што су развојна и социјална психологија) и указује се на неке могућности њихове апликације, било у припреми за образовни рад, било у самом извођењу, било у поступку вредновања резултата образовне делатности. У изнесеним садржајима доминирају они који се обично налазе у

уџбеницима педагошке психологије, схваћене као проучавање психолошких законитости пре свега образовног а мање васпитног процеса, што је бар донедавно било карактеристично највише за англосаксонско подручје, али и за уџбенике педагошке психологије који су раније штампани код нас (уџбеник Стевановића, Ђорђевића, Л. Вучић, Квашчева, Крстића). Међутим, аутор је осавременио садржаје новим сазнањима (посебно поглавље о мотивацији) и уврстио и нове или досада ређе спомињана поглавља, као што су когнитивни стил, интеракције наставника и ученика, психолошке основе индивидуализације наставе, обдарени ученици и дисциплина у школи.

У садржинском погледу у тексту се, након краћег приказа релевантних карактеристика деце основношколског узраста и адолесцената, излажу сазнања у вези са процесима учења и фактора који су повезани са постигнућем. Посебно се разматрају психолошке основе наставе, проблеми трансфера, индивидуалне карактеристике ученика, психолошки аспекти диференцираних и индивидуалних модела наставе, питања талентованих ученика и детерминанти успешног учења...

Поред тога што су садржаји у рукопису изложени изузетно јасно, са чврстом логичком структуром, што се у њему и о веома сложеним питањима пише на лако разумљив начин, његова основна вредност садржана је, по мишљењу рецензента, у савременом приступу аутора најзначајнијим психолошким питањима образовне делатности. Овај модеран став аутора јасно је експлициран али он провејава и кроз начин излагања садржаја и преноси се и на читаоца. То је чврсто уверење аутора да се у сваком сегменту образовне делатности психолошка сазнања заиста корисно могу апликовати и тиме припомоћи потпунијој реализацији ученичких потенцијала... Анализирамо ли рукопис према моделу образовног процеса, лако је уочљиво да за сваку одлуку коју учитељ или наставник треба да донесе у појединим сегментима свога рада, аутор рукописа нуди

потребне информације и тиме му олакшава такав избор који ће бити заснован на савременим сазнањима психологије. А то је значајна помоћ и будућим учитељима, па и онима који своју педагошку праксу желе да усаврше.

*

Проф. др Раде Родић:

Ђорђе Ђурић- *Социјална психологија образовања*

Колико нам је познато, ово је јединствен, пионирски подухват у конституисању нове међунаучне дисциплине у којој се на интегретиван начин разматрају и међусобно преплићу релевантна сазнања из трију дисциплина: психологије, педагогије и социологије, творећи тако једну сасвим нову – социјалну психологију образовања. Будући да смо сведоци све интензивнијег уситњавања научних области и дисциплина, то да све више прети опасност да се „од дрвећа не види шума“, овакви пројекти представљају неопходну противтежу наведеним процесима. Интердисциплинарна научна и стручна литература, посебно она намењена образовању будућих учитеља (којима је задатак да у педагошком раду са ученицима млађег школског узраста функционално повежу сродне научне информације) представља прави путоказ којим треба ићи продукцији уџбеничке и приручничке литературе и у другим подручјима студијских планова и програма учитељских факултета.

У студији се веома разложно расправља о социјализацији и социјалним ставовима, посебно о њиховој интеракцији са појмовима васпитања и образовања, чиме се сва четири појма могу сагледати у сасвим новом светлу.

Иако би се о односу социјализације и васпитања могло судити и на другачији начин (на пример, да је васпитање могуће схватити и као шири појам од социјализације), ипак расправе ове врсте могу бити од особите користи не само у научном расправљању него и у

непосредном припремању будућих наставника за њихов практични рад.

Студија проф. др Ђорђа Ђурића је, иначе, писана јасним и прецизним језиком, прегледно и концизно, без непотребних развлачења мисли и идеја, тако да ће студентима бити веома употребљива у припремању њихових испита и потпунијем разумевању васпитно-образовног рада...

*

Проф. др Драган Коковић:

Ђорђе М. Ђурић, Мирјана Францешко, Александра Костић –
Појединац у друштвеном окружењу

Књига под насловом *Појединац у друштвеном окружењу* – увод у социјалну психологију, аутора Ђорђа М. Ђурића, Мирјане Францешко и Александре Костић, садржи следећа основна поглавља (са ужим подпоглављима): *Социјална психологија као наука, Социјализација, Облици социјалног понашања, Социјална когниција, Социјални ставови и Литература*, која садрже и подпоглавља.

У уводним напоменама, аутори наводе да уџбеник представља општи увод у социјалну психологију, који је намењен студентима пословне психологије на Факултету за правне и пословне студије у Новом Саду, али верују да уџбеник може да буде „...прикладан увод у проучавање социјално-психолошке проблематике и студентима других факултета: будућим психолозима, социолозима, педагозима менаџерима, правницима, економистима и другима“.

Аутори истичу да у наслову уџбеника фигурирају појмови појединац и социјално окружење. На тај начин, желели су да нагласе главни предмет социјалне психологије – понашање појединца у групи и социјалном окружењу, али и његова сазнања и размишљања о социјалном свету.

Иако у поднаслову књиге стоји да је то увод у социјалну психологију, рецензент овога рада сматра да овај уџбеник далеко превазилази оне садржаје који су најчешће

резервисани за увод у неку дисциплину. Овакву констатацију поткрепљујемо аргументима да аутори разматрају много шире проблеме: социјалну природу човека, његов социјални развој, социјално понашање, друштвени живот људи и њихово узајамно деловање. Највећи део рада посвећен је односима међу људима, њиховој разноврсној интеракцији. У оквиру овог домена, аутори истражују велики број разноврсних појава: социјалну перцепцију, међуљудске односе, понашање у групи (опажање односа међу људима, опажање група).

Посебна пажња посвећена је социјализацији и њеним чиниоцима. Истакнути су теоријски приступи у објашњењу овог социјалног процеса, као и општи аспекти ове појаве (процеси, агенси, извори и ефекти социјализације). Поједини аспекти социјализације тестирани су кроз схватање социјализације као усвајање културе, социјализације као васпитања и образовања и социјализације као развоја личног и социјалног идентитета. Посебно су важна истраживања сложених процеса и механизма промена социјалног учења и интернализације, који су у основи социјализације и кроз које се остварују социјални и културни утицаји одређене средине. Такође, истражују се последице ових утицаја на поједине психичке функције (ставове, промене ставова, социјалне мотиве и личност у целини).

Вредно је и занимљиво поглавље које се односи на вредности, предрасуде, стереотипе и гласине, као и разматрање њихове узајамне повезаности.

Иако је овај уџбеник дело колективног напора, у предговору се, поштујући правила академске заједнице, јасно најављују ауторске целине и појединачни напори који су самостално уграђени у писање одређених поглавља. Управо слично наслову њиховог рада који истиче важност колективног и друштвеног окружења, али не заборавља појединца и његове напоре.